

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, insertis suo loco
Propositionibus à S. Sede Apostolica novissimè damnatis concinnata. Et
Per Casus Practicos exposita

Complectens LXXV. Casus Materiam de Conscientia, Legibus, Peccatis,
Fide, Spe, Charitate, Jure, Justitia, Restitutione, Contractibus, Judiciis &
Religione &c.

Jansen, Leonhard

Coloniæ Agrippinæ, 1744

Casus XIV. De præcepto in- & externo Fidei, & de vitiis Fidei oppositis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39867

vit & amari est dignissimus, toto corde redames, & posthac fideliter servias, &c. In hac forma continentur omnia, quæ ad valorem Sacramenti Pœnitentiæ requiruntur, inprimis explicita Fides circa mysteria creditu necessaria, & motivum ea credendi; Deinde objecta Spei, At- & Contritionis cum eorundem motivis, ut patebit confideranti: quæ omnia, si status & ignorantia pœnitentis exigat, magis aut prolixius inculcari poterunt.

C A S U S XIV.

De præcepto in- & externo Fidei, & de vitiis Fidei oppositis.

ORosius neo-conversus petit 1. *Ad quid obliget præceptum fidei negativum.* 2. *An dubitans teneatur inquirere.* 3. *Quid de præcepto affirmativo.* 4. *Quando obliget.* 5. *Quid de præcepto affirmativo externo.* 6.-7. *Quid si interrogaris à privato.* 8.-9. 10. *Quid de præcepto fidem exterius non negandi.* 11. *Qualiter amittatur habitus fidei.* 12. *Quæ sint vitia fidei opposita.* 13. *Quæ pœna hereticorum.* 14. *Quando incurrantur.* 15. *An etiam à rudibus.* 16. *An quis ad fidem cogi possit.* 17. *Quid si interrogaris, an sis Sacerdos, Monachus, &c.* 18. *An sis fidei Regia vel reformata.* 19. *Quid, si carnes apponantur ad explorandam fidem.* 20. *Quid de cœna Calvinistica ejusque pane. Item de conculcatione SS. Imaginum.* 21. *An liceat obedire jubenti edere carnes, vel frequentare templa hereticorum?* 22. *Quid, si mandatum sit, ut, si qui adsint fideles, exeant è patria, &c.*

&c.

Eccl. 23. -24. In quibus prohibitum fit communi-
care cum Hæreticis? 25. Cum Judæis? Pro re-
solut.

QUÆR. I. Quid circa præceptum internum
Fidei?

R. I. Præceptum internum Fidei est duplex,
Affirmativum & Negativum. Præcepto nega-
tivo prohibemur nunquam internè dissentire, aut
voluntariè dubitare de objecto Fidei sufficienter
proposito; dico de objecto sufficienter propo-
sito; nemo enim potest credere, quamdiu Fidei
nostræ mysteria vel ab extrinseco, vel per inter-
nam illuminationem ipsi non apparent evidenter
credibilia seu revelata, ut certum est ex Propos.
21. ab Innoc. XI. damnata: *Assensus supernatu-
ralis & utilis ad salutem stat cum notitia solum pro-
babili revelationis, imò & cum formidine, quâ quis
formidat, ne non sit locutus Deus: ideoque hære-
ticus & infidelis, quamvis non possit credere,
quamdiu sua secta sibi videtur probabilis vel pro-
babilior, potest tamen & tenetur per se in veram
Fidem inquirere, & à Deo lumen petere, alioquin
non excusabitur ab infidelitate, ut iterum con-
stat ex Prop. 4. ab eodem Innoc. damnata: Ab
infidelitate excusabitur infidelis non credens ductus
opinionem minus probabili.*

Dices I. Catholicus dubitans de veritate se-
ctæ oppositæ non tenetur in ejus veritatem in-
quirere, sed tenetur dubium deponere, ergo &
infidelis, si bonâ fide in sua secta usque huc per-
stiterit, non tenebitur inquirere, sed dubium
deponere.

2. Multi infideles & hæretici rudiores, à suis
persuasi, invincibiliter credunt se peccare, si du-
bitent de sua fide, & in nostram inquirant, er-

go illi saltem non tenentur inquirere, aliàs enim tenerentur agere contra conscientiam invincibiliter erroneam, quod implicat; quomodo ergo hi poterunt pervenire ad veram fidem & salvari?

2. *Ad 1.* N. C. Catholicus, qui semel credidit, illi sua fides apparuit certò & evidenter privativè credibilis, ergo non habet fundamentum dubitandi & inquirendi in fidem oppositam: infideli autem vel Hæretico nunquam fuit aut esse potuit sua secta evidenter privativè credibilis; si enim diligenter inquisivisset in motiva opposita, semper invenisset majus & majus fundamentum dubitandi.

Ad 2. Admitto tales stante illo errore invincibili de sua secta dubitare non posse, ideòque sunt Hæretici tantùm materiales, quales propter allatam rationem etiam probabiliùs dantur in Germania, quos, si sinè peccato juxta leges Naturæ vivant, Deus illuminabit, ut tandem de sua fide incipiant dubitare, & veram amplecti.

3. 2. Præcepto affirmativo obligamur sapiùs elicere assensum Fidei circa mysteria explicitè proposita, maximè circa ea, quæ continentur in Symbolo Apostolorum. *D. Th. 2. 2. q. 2. art. 5.* quoties autem, est incertum: Prob. imò ex S. Scriptura 1. Joan. 3. *Hoc est mandatum ejus, ut credamus,* 2. Ex Prop. 65 ab Innoc. XI. damnata, quæ sic habet: *Sufficit illa mysteria semel credidisse.* 3. Ratione, quia tenemur continuò Christianè vivere, &, ut ait Apostolus ad Rom. 1. *Justus ex fide vivit.* Quod repetit ad Gal. 3. & ad Heb. 10. utique velut doctrinam summè notabilem, & sensus est, quòd, sicut justus vivit physicè acta & continuò se movendo physicè ab

intrinseco, ità justus vivere debeat spiritualiter sapiùs saltem (quia semper foret impossibile) se per fidem movendo in Deum.

Quòd autem incertum sit, quoties oblige-
mur ad actus Fidei, etiam patet, quia id nullibi
est definitum, nec Theologi conveniunt: Verius 4.
autem videtur, quòd non sit obligatio eliciendi
actum Fidei omni die festo circa mysteria tunc
celebrari solita, ut quidam volunt, sed sufficit
sapiùs & toties elicere, quoties opus est ad hoc,
ut quis dicatur continuò Christianè vivere, &
habitualmente scire mysteria credenda. *Lugo d. 13.
n. 23.* Cæterùm tempus, quo per se specialiter
obligat præceptum Fidei, communiter assigna-
tur, 1. Quando puer incipit habere usum ratio-
nis. 2. Quoties mysterium nondum cognitum
adulto sufficienter proponitur. 3. In articulo
mortis. 4. Quando tentatio circa fidem aliter
vinci non potest, hoc tamen plerique dicunt so-
lùm habere locum quoad tentationem externam
v. g. Tyranni, nam interna tentatio videtur me-
lius vinci per contemptum & aversionem maen-
tis, maximè in scrupulosis. 5. Per accidens est
obligatio ad actus Fidei, quandocunque est obli-
gatio ad actus Spei, Charitatis, Contritionis aut
ad Sacramenta, quia hæc omnia sinè fide habe-
ri non possunt, ut oportet. In praxi tamen non
est, cur homo fidelis multùm scrupuletur aut ti-
meat, ne præcepto Fidei satisfecerit; nam actus
Fidei inter fideles sunt frequentissimi, v. g. cum
Missam audiunt, Eucharistiam adorant, SS. Re-
liquias honorant, Deum aut Sanctos invocant,
pro vivis aut defunctis orant, &c. hæc enim sinè
formali vel virtuali fide fieri non possunt. Meri-

L

10

R. D. Jansen Theol. Moral. Tom. I.

tò etiam hìc notant DD. rudes non teneri ad tam distinctam & explicitam credendorum fidem, sicut Doctores & Clerici, quia, ut ait S. Th. 2. 2. q. 2. art. 6. ad 1. *plura tenentur explicitè credere majores, qui habent officium alios instruendi, quàm alii.*

5. QUÆR. II. Quid circa præceptum externum Fidei?

R. Seqq. 1. Hujusmodi præceptum iterum aliud est Affirmativum, aliud Negativum. *Affirmativum obligat etiam cum periculo vitæ ingenuè exterius confiteri fidem, quoties id exigit honor DEI, propria vel proximi salus: Ecce regulam generalem, quam tenent omnes cum D. Th. 2. 2. q. 3. a. 2. & patet ex verbis Christi Matth. 10. Qui confitebitur me coram hominibus, &c. Item Luc. 9. v. 26. Qui me erubuerit & meos sermones, hunc Filius hominis erubescet, cum venerit in majestate sua. Hinc, si quis interrogetur à Magistratu vel Potestate publica, tenetur Fidem suam sinè restrictione, ambiguitate aut æquivocatione, etiam cum dispendio vitæ, manifestare, quia reverà est magnus honor Deo & Christo, est Fidei confirmatio, proximi ædificatio, coram Principibus & Magistratibus sæculi eorúmque Tribunalibus Fidem cum vita & sanguine rueri; idque testatur exemplum SS. Apostolorum ac Martyrum & totius Ecclesiæ sensus: quo honore Deum privant, qui fidem manifestare erubescunt; idè Innoc. XI. meritò damnavit Prop. 18. Si à Potestate publica quis interrogetur, Fidem ingenuè confiteri, ut Deo & Fidei gloriosum consulo, tacere ut peccaminosum non damno.*

Dixi: Sinè æquivocatione vel restrictione; nam, si Potestas publica vel etiam privatus Hæreticus

quæ-

quærat, an sis religionis Evangelicæ aut reformatæ, & respondeas; quod sic, subintelligendo religionem Catholicam, quæ verè est Evangelica, & per *Trid.* reformatata, negas Fidem, quia ex circumstantiis loci, temporis, & interrogantis intentione per religionem Reformatam intelligitur Calvinistica, per Evangelicam Lutherana; per consequens affirmando te esse talis religionis, affirmas te esse Calvinistam vel Lutheranum, ideóque negas fidem.

Econtrà interrogatus à privato, etsi nullo casu possit Fidem negare, attamen etiam, per se loquendo, non tenetur eam manifestare, sed potest quæstionem verbis aut signis ambiguis eludere vel contemnere, dicendo: *quid ad te?* &c. quia tunc plerumque non patitur honor Christi, & silere non est negare, sed ex justa causa dissimulare, seu celare fidem.

Dixi: *per se loquendo*; nam si etiam privatus blasphemet Sanctos, eorúmque imagines conculet, Ecclesiam calumnietur, Catholicos tanquam idololatrias cum scandalo rudium traducat, & in speciem per sophismata ad irrisionem Fidei nostræ sectam suam conetur probare, &c. tunc, quamvis de Fide non interrogeris, teneris non tantùm fidem tuam manifestare, sed adversarii argumenta etiam cum periculo vitæ convellere, honorem Dei & Ecclesiæ tueri, modò id cum fructu & ædificatione possis, ut habet communis cum *Sporer t. 2. in decal. c. 2. num. 25. Tamb. L. 2. c. 1. §. 2. num. 7.* quia Fides confitenda & tuenda est, quandocumque id exigit gloria & honor Dei, Christi ejusque Ecclesiæ ac Sanctorum, *ne via veritatis blasphemetur. 2. Pet. 2.* atq; hoc fit in casu præsentem ergo. Idem

dicit *D. Th. sup. ad 2.* : si tua confessio (eò quòd v. g. sis homo in magna autoritate constitutus) sit necessaria ad instructionem aliorum fidelium sive confirmationem, vel ad reprimendam infidelium insultationem, tunc etiam à privato interrogatus teneris fidem fateri, vel saltem interrogationem taliter eludere, ut non scandalizentur infirmi, neque censearis negare vel erubescere fidem. Item, si fidem tuam tacendo vel dissimulando cogereris multa agere contra conscientiam & legem Dei, v. g. servis Domino acatholico, cui si fidem tuam non manifestes, coget te Sacra acatholicorum adire, conciones audire, nefandæ cœnæ communicare, &c. teneris sub mortali fateri fidem tuam, aut, si nihil proficiat confessio fidei, recedere à Domino hæretico, non obstante quovis periculo vel damno corporali, cui præponderare debet salus animæ tuæ.

§. II. Præcepto externo negativo prohibemur nullo unquam casu vel periculo etiam mortis fidem expressè, tacitè vel interpretativè exterius negare, etiamsi in corde vera fides retineatur. Est communis & certa cum *D. Th. q. 4. a. 3.* ex illo *Matt. 10. Qui negaverit me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo.* Item ex Prop. damnata in Concilio Rom. teste Baron. ad ann. 254. *Licitum est exterius fidem negare instante persecutione, & sufficit in animo suo interius retinere.*

Expressè fidem negat, qui claris verbis vel signis negat vel unum fidei articulum v. g. Purgatorium, aut negat se esse Catholicum vel Papistam, aut dicit, se esse alterius sectæ v. g. Lutheranium, Calvinistam.

Interpretativè vel implicitè fidem negat, qui
vel

vel veram fidem non confitetur, quando ex præcepto est confitenda, vel verbo, signo aut facto confitetur Religionem falsam; quod tunc fit, (ecce regulam generalem) quando quis ponit actionem, quæ vel sit ipse cultus falsus, ut thus adolere, genuflectere idolo, sumere cœnam Calvinisticam, &c. vel saltem ex se & circumstantiis significet professionem falsæ Religionis; ut, si Rex Angliæ jubeat, ut omnes, qui profitentur Religionem Anglicanam, & Regem pro capite Ecclesiæ agnoscunt, ferant in signum suæ fidei cæruleum linteum in pileo, comportent ligna ad exurendam statuam Summi Pontificis, bibant Regis & hostium Papistarum sanitatem, hæc omnia in his circumstantiis sunt abnegatio externa Fidei & professio falsæ Religionis, ideòque intrinsecè mala: idem est, si quis impetret immunitatem vel saluum conductum ideo validum vel utiliore, quia in iis exprimitur, quòd sit alterius Religionis, quàm Catholicæ. *La Croix L. 2. num. 62.* Si verò signa non significant determinatè professionem falsæ Religionis, sed tantùm distinguant Nationem à Natione, ut portare habitum Turcarum, Judæorum, Anglorum, &c. iis ex gravi causa uti licitum est; imò quamvis ejusmodi signa videantur significare professionem falsæ Sectæ, veluti habitus sacerdotalis Judæorum, Turcarum, Mahomet depictus in vexillis, &c. modò ex circumstantiis alium usum vel significationem habere possint, quàm præcisè professionem Sectæ falsæ, ex gravissima saltem causa v. g. ad effugiendam mortem, ad reportandam justam de hoste victoriam adhiberi poterunt. *Lugo de fide d. 14. sect. 5. n. 82. Tamb. loc. cit. Spor. n. 35. Laym. L. 2. t. 1. c. 11.* ubi addit se non audere

damnare milites Christianos, qui ad decipiendos hostes utuntur vexillis, habitu & sermone Turcis vel aliis Gentibus proprio; nec ego damno: Ratio est, quod hæc signa, quamvis assumi soleant ad significandam falsam Sectam, tamen in his circumstantiis non ita assumuntur, sed tantum ex gravi causa permittitur, ut hostis iudicet ita assumi, & si usus horum signorum in his circumstantiis esset in facto negare veram vel mentiri falsam Religionem, ergo nec ad effugiendam mortem liceret masculo uti veste femineâ, quia esset mentiri, ideoque intrinsecè malum, hoc autem est contra communem: imò possunt esse circumstantiæ, in quibus illa signa nullam habeant significationem falsæ fidei, & tunc etiam absque gravi causa adhiberi poterunt, sic enim videmus passim Christianos uti vestibus Turcicis, Judaicis etiam sacerdotalibus ad recreationem in Bacchanalibus & Comædiis; videmus ad ornatum adhiberi imagines Mercurii, Jovis, Veneris, Lutheri, Calvinii, &c.

11. QUÆR. III. Qualiter amittatur habitus fidei?

R. Non amittitur per quodlibet mortale, sed tantum per peccatum infidelitatis, hoc enim fidei directè opponitur. Est de fide ex *Trid. sess. 6. c. 15. § 26.* ubi sic habet: *Si quis dixerit, amissâ per peccatum gratiâ simul & fidem semper amitti, aut fidem, quæ remanet, non esse veram fidem, licet non sit viva, aut eum, qui fidem sine charitate habet, non esse Christianum, anathema sit.*

12. QUÆR. IV. Quid de vitiis fidei oppositis eorumque pœnis?

R. *Sequentia.* I. Fidei opponitur infidelitas, quæ, si per actum positivum fidei resistat, dicitur
posi-

positiva; si sit pura omissio vel carentia fidei, dicitur negativa; hæc negativa infidelitas, si nequidem interpretativè sit voluntaria, dicitur pura, qualis est in illo, cui citra suam culpam mysteria Fidei nunquam sunt proposita; si sit saltem interpretativè voluntaria, dicitur non pura.

2. Positiva infidelitas à *S. Th.* dividitur in *Paganismum*, per quem resistitur fidei nondum susceptæ; in *Judaismum*, per quem resistitur fidei susceptæ in figura; & in *Hæresin*, per quam resistitur fidei susceptæ per Baptismum.

3. Hæresis est error contra fidem verè susceptam. Dicitur 1. *Error*, qualem etiam habet, qui affirmativè dubitat, id est, qui judicat propositionem fidei esse incertam, posse esse falsam; item, qui negat aliquid, quod falsò ab Ecclesia putat esse definitum, hic enim implicite dicit Ecclesiam in definiendo posse errare, qui est error contra fidem: Dicitur 2. *Contra fidem jam susceptam* saltem per Baptismum, nam qui ante Baptismum à fide suscepta deficit, ut potest contingere in Catechumeno, quamvis in foro conscientie sit Hæreticus, non tamen in foro externo quoad incurrendum pœnas Hæreticorum.

4. Pœnæ ab Ecclesia in Hæreticos latæ sunt: 1. ^{13.} Excommunicatio major latæ sententiæ, soli Pape in Bulla Cœnæ reservata, quæ etiam extenditur ad Hæreticorum fautores, defensores, receptatores: Item ad legentes, retinentes, defendentes, imprimentes libros hæreticos, de quibus dicam *Cas. 115. q. 3. & seqq.* 2. Irregularitas saltem pro Hæretico notorio. 3. Inhabilitas ad beneficia. 4. Infamia. 5. Privatio Ecclesiasticæ sepulturæ. Pœnæ civiles sunt confiscatio bonorum & liberatio subditorum ab obedientia

illius, qui nominatim est excommunicatus, sed hæ ultimæ pœnæ in Germania non observantur, Summo Pontifice ob potentiam Hæreticorum dissimulante, test: Engel lib. 5. decret. tit. 7. num. 16.

¶ 4. §. Ut pœnæ Ecclesiasticæ incurrantur, debet Hæresis esse interna, plenè deliberata, pertinax & exterius manifestata; pœnalia enim strictè interpretanda sunt.

Dicitur 1. Interna, nam qui tantùm externè negat fidem, quamvis graviter peccet, tamen propriè non est Hæreticus, quia non habet errorem in intellectu: at si talis pro Hæretico & excommunicato publicè declaretur, tanquam talis vitari deberet, & absolvi non posset, nisi Ecclesiæ reconciliatus.

Dicitur 2. Plenè deliberata, nam error in fide debet esse mortaliter malus: graves enim pœnæ non incurruntur nisi ob delictum grave.

Dicitur 3. Pertinax, non quòd debeat aliquis mordicùs errorem suum tueri, sed quòd non credat mysterium, quod advertit sibi esse sufficienter propositum, vel cognoscit illud teneri & doceri à vera Christi Ecclesia, etiamsi à nullo sit monitus vel correptus; si verò Mysteria Fidei alicui non sint proposita, aut quis contra fidem defendat propositionem ab Ecclesia damnatam; etsi ex ignorantia culpabili, crassa vel supina, vel etiam affectata ob discendi tardium vel similem causam, propriè non est pertinax, per consequens nec pœnas incurrit, modò infallibilem Ecclesiæ auctoritatem in rebus fidei proponendis agnoscat, & paratus sit se corrigere, si sciret ab Ecclesia contrarium esse definitum, *D. Aug. epist. 162.* relatus in *c. dixit* *Aposto-*

Apostolus 24. q. 3. Sanch. t. 2. c. 7. n. 20. Laym. sup. c. 3. num. 2. Lugo disp. 20. sect. 6. à num. 190.

Hinc patet homines rusticanos, plebejos, rudes 15.
& simplices apud acatholicos educatos contra fidem errantes, ratò incurrere excommunicationem aliásque pœnas; vel enim statim, ut cœperunt de sua secta dubitare, inquisierunt in fidem nostram, & jam patet eos esse tantùm hæreticos materiales; vel culpabiliter neglexerunt inquirere, & tunc quidem peccârunt, attamen non sunt pertinaces, quamdiu parati sunt ea credere, si debitè proponerentur; ideóque Confessarii vel Parochi tales pro absolutione ab hæresi malè mittunt ad habentem potestatem specialem non sine eorum confusione & molestia, sed ipsimet præviâ in necessariis fidei instructione eos absolvere possunt, & debent. *Sparer. t. 2. c. 3. num. 21.*

Dicitur 4. Exteriùs manifestata, intellige, verbo, signo vel facto, quia Ecclesia non judicat aut punit merè interna; debet autem actio externè manifestativa esse mortaliter mala, ideóque, qui hæresin internam manifestat consilii vel instructionis gratiâ, excommunicationem & reservationem non incurrit juxta dicenda *cas. 115. q. 3.*

QUÆR. V. An hæretici & infideles ad fidem 16.
cogi possint?

R. 1. Cogi possunt hæretici, quia per baptismum Ecclesiæ sunt subjecti.

2. Infideles non baptizati etiam subjecti Principi Catholico directè ad fidem cogi non possunt: Est *communis cum D. Th. 2. 2. q. 10. a. 2. contra Scotum.* Ratio est, quia Christi fides non vi, sed voluntariè suscipienda est, secus magnum

periculum esset fictionis & sacrilegii in sulcipientem illam coactè, & ita habet consuetudo Ecclesiæ, quæ semper æmulanda est, ex qua colligitur voluntas Christi, &c. Possunt tamen Infideles à suo Principe cogi, ut audiant Verbum Dei, & sic coguntur Judæi Romæ; item ut abstineant à superstitionibus, idololatria, fornicationibus, usuris & aliis peccatis contra naturam & politicam gubernationem.

3. Infideles Christiano Principi non subjecti cogi possunt, ut admittant Prædicatores fidei, quia Ecclesia habet jus mittendi suos Prædicatores per universum Orbem; item cogi possunt, ut abstineant à vitiis innocenti vel Reip. nocivis, v. g. ut abstineant à fraudibus, rapinis, immolatione vel comestione hominum, quia quilibet habet jus defendendi innocentem, imò, si hæc faciant, universali usu & consensu etiam bellum iis inferri potest. *V. Azor. p. 1. L. 8 c. 24. à q. 2. Ex præmissis.*

17. *Deduces seqq.* 1. Interrogatus, an sit Sacerdos, Monachus, an audiat Missam, an feriâ sextâ abstineat à carnibus, juxta *Tamb. Sporer sup.* non tenetur respondere, sed potest signis vel verbis æquivocis interrogationem eludere, sive interrogans sit persona publica, sive privata. Rationem dant, quia multi sunt Catholici, qui nec sunt Sacerdotes, nec Missam audiunt, nec à carnibus abstinent, imò *Tamb. §. 3. n. 3.* dicit aliquem sine infidelitate posse negare, se esse Monachum, Sacerdotem, aut Missam audire, quia hoc est cum levi mendacio negare statum, consuetudinem, actiones, non verò fidem: sed attendendum est, interrogante præsertim potestate publicâ, an non patiatur honor Dei, proxi-

mi salus, an in illis circumstantiis negare se esse Sacerdotem, Monachum, observantem jejunii, &c. non sit idem, ac negare, se esse Catholicum, eò quòd interrogans fortè voluerit per hæc æquivalenter quærere, an sis Catholicus, tunc enim implicitè negaretur fides, quod nunquam licet.

2. Interrogatus in Anglia etiam à privato, an sit fidei Regiæ, affirmare non potest, etiam si subintelligat fidem Regis Catholici; quia per fidem Regiam ex circumstantiis & intentione quærentis determinatè significatur fides Anglicana, quam affirmare est fidem veram negare, quod nunquam licet: idem est, si interrogeris, an sis religionis reformatæ vel Evangelicæ; nam, quamvis Religio Catholica per *Trid.* sit reformatata, & verè Evangelica; si tamen ex circumstantiis per reformatam intelligatur Calvinistica, per Evangelicam Lutherana, dicere se esse reformatum vel Evangelicum, est negare fidem, ut dixi sup. num. 5.

3. Certum est non licere carnes comedere die vetito, quando comestio carnis habetur pro signo protestativo falsæ sectæ, ut, si Hæretici cum Catholicis in eodem hospicio die Veneris confidentes vel convivantes ad explorandam aliorum fidem dicant, qui Evangelicus vel Papæ inimicus est, ex hoc ferculo carniū, ex hoc capone comedat; edere non licet, nisi cum protestatione, quòd ejusmodi esum non velit haberi pro signo falsæ religionis; cùm etiam Catholicis ex certis causis carnes edere liceat. Si carnes non apponantur ad explorandam fidem, etiam inter Hæreticos Catholico ex gravi causa, v. g. ne cum mortis vel alterius gravis mali periculo pro-

prodatur, carnes edere licitum est; dixi *ex gravi causa*: nam sola irrisio vel joci, quibus non comedens exponeretur, non sunt causa sufficienter excusans ab abstinencia, ut habet *communis*.

20 4. Etsi cœna Calvinistica sit signum de se protestativum falsæ religionis, ideoque intrinsecè malum, ipsum tamen panem occultè & merè materialiter absque scandalo comedere malum non est. *Laym. sup.*

5. Videns sacras imagines conculcari, Sanctos blasphemari, Ecclesiam Catholicam risui exponi, eique falsa dogmata imputari, fideles scandalizari, &c. tenetur etiam cum periculo vitæ (si cum fructu possit) Dei, Sanctorum & Ecclesiæ honorem tueri, Hæreticorum fallacias detegere, ut *sup. dixi*.

21 6. Si Princeps A catholicus jubeat omnes Catholicos frequentare templa Hæreticorum, aut die Veneris carnes edere, illicitum est obedire, & ità ad Catholicos in Anglia bis respondisse Pium V. testatur *Sanch. sup. c. 4. n. 27.* etiam si Princeps protestaretur, se per hæc tantùm velle obedientiam civilem; nam reverà intendit auctoritatem addere hæresi, veræ fidei contemptum & perversionem fidelium, ad quæ cooperari non licet: in Germania tamen furtivè aut ex curiositate audire conciones Hæreticorum, non est signum professivum hæresis, nec hæresi propterea additur auctoritas, cum potiùs fiat in ejus contemptum: hinc, secluso periculo seductionis, scandali vel alterius mali non est mortale, imò nullum, si fiat ex justa causa, ut si miles vel filius-familias occultè Catholicus pergat conciones frequentare, ne ab Officiali vel Patre-familias malè tractetur, vel à vera fide retrahatur.

7. Si

7. Si privatus in hospicio dicat : si quis hic ^{22.}
 adest Papista , surgat à me occidendus, nemo te-
 netur surgere ; similiter , si potestas publica in
 odium fidei jubeat , ut Catholici se prodant por-
 tando certas vestes , ut solvant mulctam , è pa-
 tria abscedant , non tenetur se prodere , aut pa-
 triam relinquere , quia nemo in particulari in-
 terrogatur : quòd si tamen aliqui antecedenter
 noti propterea censerentur à fide defecisse , te-
 nerentur vestes portare , vel è patria abscedere.
 Sed potestne fidelis instante persecutione semper
 fugere ? R. Si per ejus fugam periclitetur Dei
 honor , salus animarum, muneris, v. g. Pastora-
 lis observantia, fugere non licet : si solùm sis uti-
 lis, non autem necessarius, potes , sed non te-
 neris manere ; si fugiendo vel ad tempus latitan-
 do rem Christianam magis promoveres, obliga-
 ris fugere , vel latitare *Tamb. §. 2. num. 6.* De
 cætero fugere malum non est , suadente ipso
 Domino : *Cum persequentur vos in civitate ista,*
fugite in aliam. Matt. 10. Neque hoc est negare
 fidem, sed manifestare.

8. Quoad communicationem cum hæreticis ^{23.}
 & Judæis tenenda sunt sequentia. 1. Certum
 est peccare graviter & excommunicationem
 reservatam incurrere omnes , qui cum hæreticis
 communicant in crimine hæreseos iis credendo,
 eos fovendo, defendendo, &c.

2. Peccant graviter , qui communicant in sa-
 cris hæreticis , in eorum templis vel conviviis
 Psalmos cum ipsis cantando , organa vel cam-
 panas pulsando , quia hoc est externa eorum ri-
 tuum approbatio vel scandalosa communicatio
 in sacris ; secus si organum , vel campanæ pul-
 santur tempore , quo congregantur cives , vel
 mercatores forensia tractantes. 3. Re-

3. Regulariter non licet matrimonium contrahere cum hæreticis ; multò minùs matrimonium contrahere coram ministro hæretico, quia hoc esset addere authoritatem hæresi, & in facto profiteri, eum esse personam sacram, cui ex munere competat assistere ; posset tamen ex causa permitti, proclamationes fieri à ministro acatholico. Item non est illicitum ex causa politica v. g. ut proles in foro externo habeatur legitima, comparere coram magistratu acatholico, ratificare matrimonium coram Parocho Catholico contractum &c. ; similiter potest Catholicus amicitiae vel honoris gratiã interesse matrimoniis & nuptiis acatholicorum, quia hoc non est profiteri vel approbare eorum fidem vel superstitiones ; imò in Germania Parochus potest licitè assistere matrimoniis acatholicorum in sua Parochia habitantium, & si unus sit Catholicus, etiam benedicere nuptiis. *V. cas. 106. num. 11. & cas. 110. num. 17.*

24. 4. Non potest licitè peti aut accipi Baptismus ab hæretico, nisi adsit gravis causa vel necessitas, *Lugo d. 14. num. 161.* non enim hoc est intrinsecè malum, neque est agnoscere hæreticum tanquam personam sacram aut ministrum baptismi ordinarium, sed tanquam ministrum sufficientem, quod verum & ex justa causa licitum est ; probabiliùs etiam licet agere patrinum in baptismo infantis acatholici ; quia hoc est, se obligare ad educandum filium in vera fide in defectu parentum, in quo nihil est mali. *V. cas. 89. num. 33.* an liceat Pastori permittere hæreticis sepulturam, vel eos sepelire ritu Catholico, eorum exequiis assistere dicam *cas. 114. num. 14.*

5. Non

5. Non licet famulari Hæreticis cum perver-
sionis periculo, aut cum neglectu præceptorum
Ecclesiæ de audienda Missa, de abstinence à car-
nibus, &c. nisi quoad duo ultima gravis causa
excuset, ut, si apud Catholicos non possit habe-
ri servitium simile & competens; si quis esset ab-
legatus in terras infidelium, si versaretur in
mari, &c.

6. Circa communicationem cum Judæis Jus 25.
Can. tit. de Judæis, C. Nullus c. 28. q. 1. prohi-
bet sequentia, 1. Cum eis habitare, non tamen
eis servire, vel in Sabbatho cibos coquere. 2.
Eorum azymis vesci. 3. Judæis medicis eorum-
que medicinis uti, si ab aliis æquè peritis habe-
ri possint. 4. Cum eis simul in balneo lavare.
5. Eos invitare, vel ad eorum convivium accede-
re. 6. Esse obstetrices vel nutrices infantum in
eorum domibus, nisi cum spe conversionis eo-
rundem. 7. Iisdem legata in testamentis relin-
quere, aut hæredes, nisi sint consanguinei, in-
stituere. 8. Iis officia publica committere. 9. Eo-
rum esse mancipium: sed in his omnibus atten-
denda est consuetudo, quæ contra legem Ec-
clesiasticam præscribere potest, nec hæ prohibi-
tiones extendi debent ad casus in Jure non ex-
pressos, hinc licet cum eis ludere, saltare,
mercari, modò absit periculum per-
versionis & scandali.

CASUS